

ONDER EMBARGO TOT EN MET: 18 uur, 4 mei 2021

SPEECH 4 MEI 2021
ANTON DE KOM MONUMENT
Maureen Healy

Anton de Kom, George Maduro, Boy Ecury, Lou Lichtveld, Rachmad Kusomobroto, Slamet Faiman en Soetan Sjahrir zijn de klinkende namen van het verzet tegen de bezetting van Nederland door de Duitsers. Dit zijn niet de namen en feiten die je tegenkomt wanneer je online een zoek-opdracht intypt naar verzetshelden.

Het is 4 mei 2021 en we zijn we hier om de herdenking van de gevallen uit de Tweede Wereldoorlog breder te trekken dan de welbekende Euro-Nederlandse grenzen. Sinds 1983 herdenkt het 4 en 5 mei Comite Amsterdam Zuidoost samen met bewoners bij het oorlogsmonument Holendrecht de oorlogsslachtoffers van de tweede wereldoorlog in Nederland, Nederlands Indie, Suriname en de Antillen.

De ceremonie en herdenking op deze plek sluit aan bij die van Holendrecht en benadrukt het belang van herdenken van de tweede wereldoorlog in Suriname, op Curacao, Aruba, Bonaire, Saba, St. Eustatius en St. Maarten. En het herdenken van de gevallen die in het voormalig Nederlands-Indie geleden hebben onder de Japanse bezetting en direct na de bevrijding. Zoals we in de digitale herdenking, gemaakt in opdracht van het Comité Amsterdam Zuidoost, in een interview kunnen meeleven met de dochter van een militair uit Suriname die voor Nederland in Nederlands-Indie gevochten heeft. Wij herdenken vandaag Sergeant Eduard Heerenveen. Sergeant Heerenveen die op 1 december 2020 postuum gedecoreerd is. Ja, dat is vorig jaar. 75 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog! We herdenken Rambirsing Janki, geboren in Suriname, die gevochten heeft in Nederlands-Indie tegen de Japanners. We herdenken Henriette Haakmat-Fernandes en Friede Mac-Intosch. Dit zijn slechts enkele namen van mannen en vrouwen die zich ingezet hebben tegen de bezetting. (bron: Teken en zie de wereld, Jules Rijssen, 2012 KIT Publishers ISBN 978-94-6022-172-9)

Het jaarthema van het Nationaal Comite 4 en 5 mei is “Na 75 jaar vrijheid.” De Denker des Vaderlands, mevrouw Daan Roovers heeft de jaarthema tekst geschreven en ik citeer een aantal zinnen. “...76 jaar later, leven we in de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog” Deze woorden benadrukken de “uitzonderlijke impact van de pandemie”.

“De inperkingen van onze alledaagse en vanzelfsprekende vrijheden zijn ongekend.” Er is “zelf een avondklok.” We ervaren voor het eerst in 76 jaar een confrontatie met vrijheidsbeperking voor iedereen op onze bodem. Mensen die na de oorlog geboren zijn maken het voor het eerst mee.

De laatste dagen is er een discussie ontstaan dat verdere referenties aan de oorlog niet aan de orde zijn. Wij hebben tenslotte in 2021 nog de vrijheid om te gaan en staan waar we willen en we hebben nog de vrijheid van meningsuiting; zo wordt er gezegd. Wat opvalt in de discussies die vooral het laatste jaar gevoerd worden is dat er moed nodig is. Moed om te staan voor de keuzes die in lijn zijn met de waarden die je in je draagt.

In deze tijd is er een tendens om binnen een binair of tweeledig systeem te opereren. Als je niet **voor** iets bent dan ben je per definitie **ertegen**. Er wordt nauwelijks naar elkaar geluisterd. Er lijkt weinig ruimte te zijn voor een open debat met kritische voor en tegens en er is weinig ruimte voor de grijstinten. Welke ruimte is er nog voor rede en voor twijfel? Voor het uiten van "ik weet het niet zo zeker." Is er nog ruimte voor het uiten van je eigen kritische perceptie op zaken die ons allemaal aangaan en die ons individueel raken? Het is opmerkelijk hoezeer we verlangen naar zekerheid. De zekerheid.

Als er iets is dat wij kunnen meenemen uit onze geschiedenis van 76 jaar na de oorlog en het afgelopen jaar, dan is het dat nagenoeg niets zeker is. Het is niet zeker dat wij nooit meer oorlog zullen hebben - een wereldoorlog. Het is niet zeker dat wij niet ziek zullen worden. Het is niet zeker dat de geschiedenis zoals die opgeschreven is de waarheid is.

De zekerheden die we wel hebben zijn dat we allemaal dood gaan en dat we allemaal een waarheid in ons dragen. We hopen allemaal dat wij en onze geliefden op een waardige wijze overlijden. Echter om dit ook daadwerkelijk in ons leven in te passen vergt moed. Moed om de dood onder ogen te zien als een onderdeel van het leven.

Er is ook moed nodig om de mensen die voor ons doodgegaan zijn op een gelijkwaardige manier te herdenken. Om allen die voor onze vrijheid gevochten hebben te herdenken. Om in onze gezamenlijke geschiedenis te graven en te leren dat er zoveel meer helden zijn die voor onze vrijheid gevochten hebben dan algemeen bekend is. Er is moed nodig om op te staan voor die helden van wie we tot nu toe nauwelijks wat weten. Moed om die helden te vinden in onze geschiedenis, ze te presenteren en hun namen te noemen.

Vandaag op deze plek onderschrijf ik deze moed en geven we onze vrijheid vorm door de mensen te herdenken zoals Anton de Kom en Rachmad Kusomobroto, mensen uit de West en de Oost, maar ook uit Noord Afrika, Zuidelijk Afrika. De Marokkaanse, Algerijnse, Surinaamse, Antilliaanse en Indonesische soldaten en die gevochten hebben in de Tweede Wereldoorlog voor de vrijheid van ons allen.

Laten wij hun namen jaarlijks laten klinken zodat zij in ons collectieve geheugen blijven voortleven. Opdat ook de nieuwe generaties ons gezamenlijk verleden kennen en hun namen kunnen noemen.

Laten wij hier vooral afspreken dat we de moed zullen tonen om met elkaar het gesprek te blijven aangaan over onze gezamenlijke geschiedenis, ook al is dat niet altijd makkelijk.

Noot voor de redactie:
informatie over dit bericht en programmering van de herdenking en viering,
zie 4en5meiamsterdamzuidoost.nl en Maureen Healy 0626314611.